

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Palvelukeskuksen tehtävät ja koordinoiva- sekä tukirooli ovat selkeytyneet edellisestä lausuntoluonnoksesta; opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyön kehittäminen on kannatettavaa. Palvelukeskuksen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu on hyvin kiireinen. Siksi toiminnan käynnistäminen tulisi olla vaiheittaista. Lausuntoluonnoksessa on nostettu ennakoinnin merkitys keskiöön – se olisi hyvä lähtökohta toiminnan käynnistämiseksi.

Palvelukeskuksen on määrä hyödyntää suunnitteilla olevaa digitaalista palvelukokonaisuutta omien tehtäviensä tukena. On huolehdittava, että digitaalinen palvelukokonaisuus on käytettävissä palvelukeskuksen toiminnan alkaessa.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

- 1) Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi

Oppilaitosten ja opetushenkilöstön rooli on keskiössä ohjaustoiminnassa, sillä ohjaus on opettajan ja opinto-ohjaajan työtä. TE-hallinnon ja oppilaitosten yhteistyötä on kehitettävä ja ohjausvastuut selkeytettävä. Ohjaustoiminta tulee olla julkisten toimijoiden ja alan ammattilaisten vastuulla.

- 2) Osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointi

Ennakointia on kehitettävä systemaattisesti yli hallinnonalarajojen. Ennakointitehtävä on oltava keskeisessä roolissa palvelukeskuksen toiminnalle.

- 3) Alueellisten palveluekosysteemien ja yliaalueellisen yhteistyön tuki

Ennakointitieto on tärkeää mm. siksi, että alueelliset toimijat pystyvät yhdessä kehittämään toimintaansa pitkäjänteisesti niin työelämän kuin opetustoimenkin näkökulmasta. Alueellisissa yhteistyöverkostoissa tulee olla mukana myös työelämän järjestöt.

4) Koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden valtionavustusten myöntäminen ja hankinta

Ensin koottava systemaattisesti jo olemassa oleva tieto koulutustarjonnasta ja niin nykyisistä kuin aiemmistakin hyvästä käytännöstä. Ennen kuin uutta kehitetään, tulee hyödyntää jo olemassa olevaa ja hyväksi koettuja käytäntöjä.

On tarkasti selkiytettävä, mikä rooli palvelukeskuksella on maahanmuuttajakoulutuksessa. Samaan aikaan kyseisiä koulutuksia on mukana mm. kuntakokeiluissa. Tilanteen selkeyttäminen on tärkeää, ettei tehtäisi päällekkäistä työtä.

Valtionavustustoiminnalla palvelukeskus rahoittaisi niin sanottua säänneltyä koulutusta. Epäselväksi jää, minkä tahon tai tahojen valtionavustustoiminta on tarkoitus siirtää. Vai onko tämä jatkuvan oppimisen momentille suunnattua rahaa. Tämä asia on täsmennettävä jatkovalmistelussa.

Kun uutta koulutustarjontaa on tarkoitus tuottaa, on sille osoitettava uutta, pysyvää rahaa myös vuoden 2022 jälkeen.

Toinen rahoitusmuoto olisi hankintatoiminta. Hankintatoiminnalle on ehdottomasti laadittava selkeät kriteerit, kuten vaatimukset tiloista, laitteista ja opettajien kelpoisuuksista.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

On tärkeänä, että palvelukeskuksen sijaintipaikka olisi erillisyyksikkönä Opetushallituksessa. OPH:lla on vahva kokemus jo olemassa olevasta toiminnasta. Myös toiminta- ja säädösmallit erillisyyksiköstä ovat olemassa.

Palvelukeskuksen yhteydessä toimisi valtioneuvoston jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvosto, joka koostuisi ministeriöiden ja työelämän edustajista. Työelämän edustajina tulisi esityksen mukaan olla saman verran sekä työnantajien että työntekijöiden edustajia. On välttämättömänä, että osa työntekijöiden edustajista on opetushenkilöstöä. Tämä on oleellista työelämän ja oppilaitosten yhteistyön vahvistamiseksi.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

Valtionosuuksia koskevaa toimivaltaa ei pidä siirtää OKM:ltä palvelukeskukselle edes osittain. Se edellyttäisi ohjauksen hajauttamista usealle taholle ja vaikeuttaisi esimerkiksi korkeakoulujen toiminnan järjestämistä kokonaisuutena.

Ei millään tapaa ole kannatettavaa, että palvelukeskus olisi toimivaltainen viranomaisen rahoituspäätöksissä ja muussa ohjauksessa.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Palvelukeskuksen toimintaa on rahoitettava riittävästi uudella rahalla. Nykyisiä koulutuksen määrärahoja ei pidä tähän kohdentaa.

Oppilaitoksilla on oltava riittävä määrä henkilöstöä toteuttamaan jatkuvaan oppimiseen liittyvää tehtäväänsä.

Valtionavustukset ja hankintatoiminta mahdollisesti edellyttää lisäpanostusta opettajien ja kouluttajien määrään, mikä on sinänsä hyvä. On kuitenkin pidettävä huoli siitä, että nykyiselle ja mahdollisesti palkattavalle opetushenkilöstölle on varmistettava toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet tai virat.

Manninen Tuovi
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ